

Àâòîð íåëè Àâñèëåâà Æàí÷åâà
07.08.2012 å.
Íñëåäíå íáïâëåíèå 27.08.2012 å.

Summary. The main task of the models for the description is to accurately reflect the specificities of different types of documents. In the report are indicated the main problems with respect to the electronic description of mediaeval manuscripts, on the one hand, and of contemporary publications, on the other. An important accent in it is the delineation of characteristic of our times two points of view about development of models for the description. According to one the perspectives are in convergence and integration of different models in a common scheme. The other point of view is completely opposite. It is based on understanding of the need to keep the entire range of models with the purpose to correct presentation of the characteristics of described materials.

ÍÐÍÁËÅÌÀ

Â íà-÷àéä óéàæäí íà íáñéîëüéí
íñííáíúò ïðíáéòíâ ñ àéðéáíùí áíéääðñéèí ó-÷àñòðéàí, íáïðàáéäííúå íà ðàçðàáíòéó
ííäéäéé ýéäéòðíííáí ïìéñàíéý ñðääíáååéíâúò ðóéëííèñåé. Íáðåúå òàäéé áúëè ñääéäíùí
â 90 õ áíäàò ÕÕ á. â ðàíèäó lâæäöíáðíííáí èíóðíáðéíííáí õäíòðà íí èçó-÷åíèþ
èñòð-÷ééíâ áàééàíñéèé èñòðíðè (CIBAL - International Information Centre on the
Sources of Balkan History) â ñäýçè ñ ðåðåíéàí ñíçäàíéè ñäíäíííáí ëàðàéëíà
ñðääíáååéíâúò ðóéëííèñåé. Â ñííóååòñòðåè ñ ýòèí ðåðåíéàí áúë ðàçðàáíòàí íåðåúé
ðîðìàò äëý ýéäéòðíííáí ïìéñàíéý ðóéëííèñåé, èñííëüçóþüé áàçó áäííúò â ñðåäå
ISIS (Integrated Set of Information Systems), èíòðíðùé, íáíàéí, íá ñíóíåé
íðååðòðòú íá ðåðåàáàåíéý ñíåðéäéèñòðíâ, òàé èéàé áíçíéèé ïðíáéäíùí, ñäýçàííúå ñ
íñíéäååàðåðéüíñòðüþ ííéáé äëý ïìéñàíéý è éò íáéíííáåíéýì, äà è ñàí ýéäéòðíííúé
íðíáðòéò ííéàçäé èçååñòíóþ íåðåíé-÷åíñòðü. Â íéíóà íñíéäåíåäí ååñþòëéåðéý XX á.
íåæäöíáðíäíúé íðíåéò MASTER (Manuscript Access Through Standards for Electronic
Records) ííé-÷éë òèíáíñíåóþ ííäååðæéò Åâðííáðñéèé êííèññèé çà ðàçðàáíòéó
ñòàíàðåðòà ýéäéòðíííáí ííéñàíéý ñðääíáååéíâúò ðóéëííèñåé, èíòðíðùé äíéæäí áúòü
óíéååðñéäüíùí, ò. á. íåðåíñòðååéýòù áíçííæíñòù åååååéíéý éíóíðíàöéè èç
ðàçéè-÷íúò íí ñàíåé èóëüòðííé è ýçúéíâíé íðéíáéäåíñòù íàíýòíééâ èàðòèíñéèé,
äðå-÷åñéèò, ñèàåäýíñéèò, ååðåéñéèò è äðóåéèò. Â íðíóåññâ ðåáíòùí, íáíàéí, íÿåéèéñü
íåéíòðû ïðíáéäíùí â ñäýçè ñ ííéñàíéàí ñèàåäýíñéèò ðóéëííèñåé. Ñ 1994 á. Éíñòðéòóò
éèòåðåòòðû Åíéäåðñéèé àééååéíèé íáóé ðåáíòàåò íáä èðòóíùí íðíáéòí ñíçäàíéý
éíóíðíàöéèíííáí íáññéåå, íáúååéíýþùååí åðòååíðåòè-÷åñéèå, èíäééíííé-÷åñéèå,
óåéñòíéíé-÷åñéèå è éèòåðåòòðííéñòðè-÷åñéèå åäííúå íá íðéäéíéäüíúò è íåðååíäíúò
ñðååíåååéíâúò ðåéñòðàò â áàééàíñéèò èéðéèéë-÷åñéèò ðóéëííñþö, èíòíðùé íáçûååàòòñ
„Ðåíáðòíàð åðåååíåé áíéäåðñéèé èéòåðåòòðû è éíéæíñòè -åðåç èííüþþòåðíúå
ñðååñòå“[1].

Нија०еа॒ёуїї ðа॑çòàा॑òàíàїї́ аëу ѿа॑еа॑е іðїа॑еòа ñе॑ñòаìа аëу єїїüþþòаððїїї
аíа॑е॑еòе-аñеїїа її॑ñеа॑еý TSM (Template for Slavonic Manuscripts) ñїїòааðòñòаðоа॑
нија॑ео॑еа॑ ñðаа॑иааа॑еиа॑уõ ñеа॑аýиñеò օа॑еñоиа. líа ñїçàаíа її ñòа॑иа॑ðоо XML े
їа॑ðоа॑иа॑а її॑ñеиа॑и іðїа॑ðаиїї ñїа॑иа॑ñòи іðїа॑о॑еòи аíеа॑аðñеò 0-аíиõ े
іðїоа॑ññиðа Աա॑еа॑ëа Աéðиа॑оиа. Օïðиа॑оü аëу її॑ñеа॑еý ñðаа॑иаа॑еиа॑уõ ծóеїї॑ñеа॑
MASTER े TSM ñїїиа॑и իа ծðа॑еиа॑иа॑еý էїїиðøеօиа TEI (Text Encoding

Initiative).

Èàè àéäíí, ðàçðàáàíòèè íïäåëåé
yéåéòòðííííàí ïïèñàíèý ðóöííèñàé è íà-èíàþòñý çàäåéäí áí íà-àéà èòò äéåèòåëèçàöèè è
íïäåòíàéè èòò íàáðíûò yéåéòòðííúò èçääíèé. Ýòíò ôàéò ñéåäóåò ìöåíèòü
íïéíæòòðåëüíí, ïïòíò -òòí òñíïåðííà ðåðøåíéà ïðåíäéàí ïïèñàíèý -åðäç èíííüþòðåðíûå
ñðååñòåà è íïñéåäóþùåå ñóñéîðåíííà íàéííèåéà ëíòíðàòèè í ðóéííñýò è
ðóéííèñíûò èíééåéòèýò áóååò ñïññíåñòåíâàòù ñïçääíèþ ïðåäéèüííè è ýôðååéòèåííé
ñòðåòåòååè è åéý åéäåèòåèéçàöèè, èíòíðàÿ ïñííààíà íà çíåíèè íà íáúåíå, ñíñòååå,
ðéçè-ñåñíèí ñíñòåíýíèå è óäííññòè ñííåíå. Oàé ðóéíèöèè íïäåëåé ïïèñàíèý ðóéííñàé
ðåñòèðýþòñý èðííà èçó-åíèý ðóéííñííà íàñéåäéy íïè ñéóæåò òàéæå è åéý
ðååñóééðåíäíèy ïðîøåññà äéåèòåèéçàöèè.

Íàññíòðý íá äññòðæåíéý â
èçó-åäííé íáëæñòè, åùå ííññíå áññòðñíñå ðåðøåíú òíëëüéî ÷áñòðè÷íí. Ííýòñíó íá
ñíåðåíåíííí ýòåíå íðññíëæåðöñý ðåáñòå ïí ñëåäóþùè íðññäåíàí: óíðìåòòù è
ñòåíåðåðòù, íííí ëíðñíñå ñëåäóåò ñòðóðøööðé ðíññåðù ííññíåéå; ííëíñòå è ñåðåéòåð
ååííñöð; áñçíñæññòè åëëý íðññåñòåðæåíéý ñíññéðéèéè ñëåññýñéíé ðóéññéññíé ðåðåéëöèéè;
áñçíñæññòè åëëý èñññëüçññåíéý ñíññåñòåññóåðþùèö ñðéèòòñå; ñðåñññòåå è ííññíåð åëëý
ííññéå è íåðååñòéé ååííñöð; íåñññíå-åíéå ñíññåñòéíññòè íåæäó õíðìåòåðé.

Â ïññéäääíèå äiäü íááéþpääåòñý
 ðääääíöøy è ñääëæäíèþ ïäääääéè ïieñäièý ðäçëe-íüñ äeäâä åiêóïláiòíâ, êiòiðäy
 èiäåò èäè ñòiðlíièéâ, òäè è iäiäeï iðiòeâièéâ. läièì èç õaðäeòåðíüñ
 iðiyäéäièé ýòiè ðäiääiòèé yäeyäoñý ðäçðääíòäiíay TEI ñòäià iieñäièý ðóëiñëñâé
 TEI P5, â êiòiðiè ýññ iðiyäéyäoñý ñòðäièäíèå è iäuäääièäíèþ ðäåäiâäièé TEI è
 MARC. Iðiòeâièéè òäiäiñ ñääëæäíèý åüñêäçüâäþo iäièå, -òi iðeiyòeå iäääëè TEI
 P5 â åå íüíäølái äeäå ååç êäéëö-ëeåí èçiaiäíèé iäiçiäíæí, iòòiò -òi iä iå
 ð-èòüñâäåò ðäåäeòëþ yäéäéòðííññ iieñäièý ñòðäiäâäéiñüñ ñëäyäyíññéö ðóëiñëñâé,
 êiòiðäy iòëe-åäåññ yò ðäåäeòëé êäòäeïiäçäöè èäoëiññéö è åðä-åññéö ðóëiñëñâé.
 lí eò iäiäíèþ, iðäääièäííay iäääëü yäeyäoñý ïñùòiñ iäuäääièäíèý ðäçëe-íüñ òi-åê
 çðäièy äey ñiñðäiäííí èäoäeïiäçäöè è åäeäññòe ñðäääiäâäéiññ èññéääíàíèý å
 iäiíé ñòäià. Ò. å. iñ òoåððæäåþò, -òi ñiñðäiäíèå yäéäiäíòíâ ðäçëe-íüñ
 iñäääéâ å iäiíé ñòäià ñiçäåäò öññéäéy äey iäiððäéòññ iðäåññòäâäéièý ääííüñ i
 iäðäe-íüñ iäoäðæäæäo. läiäåí, åññ ñiñðöäeëññòu åäeïíäóþiú, -òi ðäçäeòeå iäääëæé
 iieñäièý åiêóïláiòíâ nãýcaí ñiñ ñòäiäåðòíi XML.

Niñíñê ëèòåðàòóðû

Áàðàííâ,

2006 Áàðàííâ Â.À. ìò ìöèòðíâàííûò êëéâéöèé ñðåäíâåâéâûò ðóêïìèñâé ê ýëâéòðííûò ìíñâòðíéòëíàëüíûò èíòåðíâò-áèáëëòåéâì // Niñáðâiâíûâ èíòðíàòëííûò òâðííèñâé è iññiâííâ ìàñëââèâ: ìò áðââéò ðóêïìèñâé ê ýëâéòðííûò òâéñòâi. ìàðåðèâëú ìáæäóíàðíâíé ìàó-ííé êííòåðâíöè. Èæåâñê, 2006. N. 3–9.

Áàðàííâ,

2008 Áàðàííâ Â. ìíñòåðâñòââûâ áàçû ãàííûò êàé ìñííâ ãëý ýëâéòðííûò èçääâíèé ñðåäíâåâéâûò ðóêïìèñâé à Èíòåðíâòâ: òðââíâàíèÿ, ðâàëëçâòëÿ, ìâðñââòâéâû // Scripta & e-Scripta. 2008. Vol. 6. Pp. 47–64.

Êíë

è ä., 2009 Êíë, À., Çä. Óõëëðæ, Ò. Ìññõëàââåö, Ñò. Ìññõëàââåö. Èçâðàæäâíâ ìà âèðòåâéâ ìâðñââñâéñâé àèáëëòåâéâ çà ðúêññè: ìðââèòúò ENRICH // Áèáëèîðââè. 2009. Ò. ÕV². 1 2. Ñ. 7–12.

Ìèëòåííâ,

2006 Ìèëòåííâ, ß. Ðàçðàáîòââíâ ìà áàçà ãâííè çà êíëÿ ìò ñðåäíâåâéâíè ðûéññè â åéâéòðííèÿ êàòâëíâ ìà Öâîòðâæíâ áèáëëòåâéâ ìà ÁÀÍ // Áþëâòèí ìà ÑÁÈÐ. 2006. 1 1. Ñ. 51–52.

Ìóñâéââà,

2005 Ìóñâéââà, Å. Ðúêññè è ïíññè, èëè ïíèò ãà ñâ ïíèòå ãíâøíàòà áúëâàðñâé àíâèéëíâëÿ // Ìðâëâè ìà èçêóñòâîòî. 2005. XXXVIII-A. 1 1. Ñ. 50–57.

ßâðóéââà

ßâðóéââà, Á. Áèáëèâðàôññè èííòðíë è åéâèòâëçâòëÿ â MARC ñðåäâà: ìèòúò ìà Óíèââðñèòâðñâéâòâ áéâéëòââéâ „Ñâ. Èéèíâíò ìððèäññè” // Íóçâè, àððèâû è áèáëèòââé â ñâðââíâíí ìò ìððèäññèâ ìàññòââ. V ìâæäóíàðíâíûò ìóçâéíûò ÷ðââéÿ „Ñâðââíâíûò ìððèäññèâëÿ“. ìâæäóíàðíâíëÿ Èíðâðíâò-êííòåðâíöè.

<http://wap.ogiik.forum24.ru/?1-5-0-00000007-000-0-1303235960>.

Bojad~iev, 2009 Bojad~iev, A. Constructing Repertorium 3.0. Another View of the TEI P5 Model for Medieval Manuscript Descriptions. // Scripta & e Scripta. 2009. Vol. 7. Pp. 13–48.

Computational, 2002 Computational Approaches to the Study of Early and Modern Slavic Languages and Texts: Proceedings of the "Electronic Description and Edition of Slavic Sources" conference, 24–26 September 2002, Pomorie, Bulgaria. Sofia, 2003.

Computer, 2006 Computer Applications in Slavic Studies: Proceedings of Azbukey.NET International Conference and Workshop 24–27 October 2005, Sofia, Bulgaria. Sofia, 2006.

Gorman, 2001 Gorman, M.

Bibliographic control or chaos: an agenda for national bibliographic services in the 21st century. // IFLA Journal. 2001. XXVII. 1 5–6. Pp. 307–313;

ERIC Full Text: <http://www.eric.ed.gov/PDFS/ED459796.pdf>.

Janakieva, 2007 Janakieva, T., Al. Dipchikova. Bibliographic control and digitization of the cultural heritage. // Globalization, digitization, access and preservation of cultural heritage: Papers from the intern. conf. Sofia, Bulgaria, Nov. 2006. Sofia, 2007. Pp. 275–282.

Medieval, 2000 Medieval Slavic Manuscripts and SGML: Problems and Perspectives. Sofia, 2000.

Miltenova, 2006 Miltenova,
A. Computer Supported Processing of Slavic Manuscripts in Bulgaria: Repertorium Initiative. // Ñîñáùâñòâ "Íeñüíáiià íáñëåäèá": îò äðåâíéõ ðöéïìèñâé è ýéâéòðííûì òåêñòàì. Íàòåðèàëû íåæäóíàðíäííé íàó÷íé êííóåðåíöèè, Èæåâñê, 13–17 èþëÿ 2006 å. Èæåâñê, 2006. C. 118–122.

[1] Repertorium of Old Bulgarian Literature and Letters. Location: <http://clover.slavic.pitt.edu/~repertorium/index.html>. Last revised: 10.12.2005 by David J. Birnbaum.